

Kityi nu ngwa'an Santiago

¹ Santiago lkaän nu nda'aän kityi re cha' tsaa nde se'en ndi'in wan, ta'a nten 'in Ndiose nu ndyaa wan ña'aan chalyuu. Tñan 'in Ndiose lkaän, kwi' ngwaña'an lkaän tñan 'in Jesucristo nu nka X'naan. Nchka tiän' taän kasiya 'wan ta'a wan.

Bra nu ta Ndiose cha' tiya 'ñaan skaan

² Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, si lye 'a nda'an cha' tiye wan chun' nchga nu ti'í nu ndijin wan, ja n'ni cha' ka xi'in 'a ti' wan bra kan'; ka su'we 'a ka tiye wan bra kan',

³ cha' xa nu wa ndalo wan nu ti'í kan' chun' nu wa msñi su'we wan cha' 'in Jesús, bra kan' ka jlyo ti' wan cha' wa nchka la 'wan talo wan lo chalyuu.

⁴ Ku'ni wan cha' talo wan tyukwi tyempu nu ndi'in wan lo chalyuu, sa ña'an bra nu tyii nu ti'i 'wan, cha' ka wan nten nu tyukwi ti tiye, nten nu ja ska nan lyiji 'in chun' msñi wan cha' 'in Jesús.

⁵ Si ndiya ya' nu ja jlyo ti' wan siya' ti sa ña'an ku'ni wan, bra kan' jñan wan xu'we 'in Ndiose, cha' ta Ni ska cha' tiya nu ki'ya ke wan sa ña'an ku'ni wan bra kan'. Su'we 'a cha' xu'we ti nda Ni nchga cha' 'in nten, lo'o ja ngi'ni tlá Ni 'ñaan xa nu nda Ni ska cha' su'we 'ñaan.

⁶ Sa kan' ti cha', bra nu jñan wan ska cha' 'in Ndiose, kan' ndi'in cha' tsaa ña'an ti' wan 'in Ni cha' nchka 'in Ni ku'ni Ni ngwaña'an; ja su'we si xi'in chun' wan 'in cha' kan', ña'an ti' si nchkwin wan cha' ja nchka 'in Ni ku'ni Ni ngwaña'an. Nten nu ngwaña'an nchkwin cha' ja nchka 'in Ndiose,

lka ne' kan' sa ña'an lka kuloo' nu ndiya lo tujo'o; ndyituun kuloo' ndyaa ran la se'en ndukwa na'an kwi'in 'in ran cha' tsaan.

⁷ Lo'o ne' kan', ja ndi'in cha' tya'an cha' tiye ne' cha' ta X'naan ska nan 'in ne' bra kan',

⁸ chun' tukwa cha' nda'an tiye ne' kan'; ja ska cha' kaja 'in ne' bra kan'. Ska cha' chkwi' ne' ska tsan, xka tsan xka cha' chkwi' ne' kan' bra kan'.

⁹ Ka su'we ka tiye ne' ti'í ta'a msñian cha' 'in Ndiose; taya' Ni 'in ne' kan', cha' su'we la tyi'in ne' nde loo la, ni siya ndijin 'a ne' nu ti'í se'en ndi'in ne' ni.

¹⁰ Kwi' ngwaña'an, ku'ni Ni cha' ka su'we ka tiye ska nu kuliya' ta'a msñian cha' 'in Ni, ni siya tyii cha' kuliya' kan' 'in ne'; ndi'in cha' tyii nchga cha' su'we nu nsu'wi 'in ne' kuliya', sa ña'an lka xa wa mdyii cha' 'in ska keé nu ndi'ya ña'an nu nsu'wi ni kixin'.

¹¹ Xa wa mdo'o tukwa kwichaa, nchka tikee' 'a kwan bra kan', nganaan yka keé, ngalu nchga keé, mdyii cha' ndi'ya ña'an ran bra kan'. Kwi' ngwaña'an tyii cha' 'in ne' kuliya'; bra nu ngi'ni 'a ne' tñan cha' ti kaja la cha' su'we 'in ne', ska ya' ti tyii cha' su'we kan' 'in ne' bra kan'.

Bra nu jwakii kune' xa'an ñaan cha' ku'nian cha' kuxi

¹² Ka su'we ka tiye nten nu ti nsñi cha' 'in Jesús, ni siya tyijin ne' ka'an 'a nu ti'í. Su'we si chan talo ne', xa wa mdyii cha' ti'í kan' 'in ne', cha' kaja chalyuu 'in ne' nu ja tsaan tii 'a bra kan'; kan' lka cha' su'we nu wa ndukwin Ndiose cha' ta Ni 'in nten nu su'we 'a nka tiye ña'an 'in Ni.

¹³ Bra nu jwakii ska cha' kuxi 'ñaan, ja su'we cha' chkwian': "Ndiöse y'ni cha' nñi lyo'o cha' kuxi re 'ñaän." Ja nñi lyo'o Ni 'in nten cha' ku'ni ska cha' kuxi; kwi' ngwaña'an, ja ndiya 'a cha' kuxi nu ka kwiñi lyo'o 'in Ni.

¹⁴ Bra nu jwakii cha' kuxi 'ñaan, kan' lka tyempu nu ja ndukwaan ska cha' 'in Ndiöse; bra kan' ti kwi' cha' kuxi nu nsu'wi ni' kasiya 'ñaan, ti ykwiin' tian, kan' lka nu ndatsaa 'ñaan cha' ti ku'niin laan cha' kuxi.

¹⁵ Ndiya la tian' ku'nian cha' kuxi kan', ni siya nchka tnun la ki'ya 'ñaan; chun' ndi'in bra nu ndya'an tian' ngi'nian cha' kuxi kan', bra kan' ja nchka kulaa yaan' 'in ran, bra kan' tyisnaan xi'in chuan' 'in chalyuu su'we nu wa mjwi 'ñaan.

¹⁶ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Ndiöse, ndiya 'a tiän' ña'aän 'wan: ja ta wan chabiya' cha' kwiñi lyo'o kune' xa'an 'wan.

¹⁷ Nchga cha' su'we nu ndyiji 'ñaan ni, nchga cha' nu chañi cha' xkwi' su'we ran, nde se'en ndi'in Ndiöse siya' ti ndyo'o cha' kan', ti kwi' Ndiöse nu mñan nchga xaa tnun nu nsu'wi ni' kwan. Ska ti cha' nka tiye Ni ña'an Ni 'ñaan; ja ndla 'a ti ka xa'an cha' nu nka tiye Ni, chun' ja n'ni cha' xi'in chun' Ni 'in ska cha' nu wa ykwi' Ni lo'o nten.

¹⁸ Nchga cha' nu ñi lka cha' 'in Ndiöse, wa ngwa'u Ni 'ñaan cha' kaan nten 'in Ni, cha' ngwaña'an ngwa ti' Ni cha' ka; nchka ti' Ni cha' kulo ndukwa la kaan nten 'in Ni, cha' kaan tlyu la 'in nchga lo nan nu wa mñan Ni, ngwaña'an nchka ti' Ni.

Cha' kti nu chañi ndi'in cha' ku'nian chabiya' 'in Ndiöse

19 'Wan ta'a msñian cha' 'in Ndiose, cha' su'we 'a nka tiyeēn ña'aän 'wan, n'ni cha' ki'ya wan kwenta 'in cha' nu chkwiin' re. Ta'aan ndi'in cha' ndla ti kunaan cha' nu chkwi' nten lo'oan, ni siya tiya' ti xkwean 'in ne', tiya' 'a kasin' tian' 'in ne'.

20 Cha' nu bra nu kasin' tian', ja ka ku'nian cha' su'we nu nchka ti' Ndiose cha' ku'nian lo chalyuu.

21 Kwi' ngwaña'an, ndi'in cha' kulaa yaan' nchga cha' chen ña'an, nchga cha' kuxi nu ti ndi'in ni' kasiya 'ñaan. Tukwaan cha' 'in Ndiose sikwa, su'we ti xñian nchga cha' nu wa ykwi' Ni lo'oan, cha' kanun cha' kan' ni' kasiya 'ñaan, kan' lka cha' nu ka kulaa 'ñaan 'in cha' kuxi nu njwakii 'a 'ñaan.

22 Sa kan' ti cha', ndi'in cha' tukwaan nchga cha' nu ndu'u Ni 'ñaan, si'i nan kunan tian cha' kan'; ti ykwiin' tian nñi lyo'oan 'ñaan, si xkwi' nan nnan tian cha' kan', lo'o ja ngi'nian kasu 'in cha' kan'.

23 Nchga nten nu nchka ti' kunan cha' nu nchkwi' Ni lo'oan, lo'o bra kan' ja xlyaa ne' ku'ni ne' kasu 'in cha' kan', lka nten kan' ña'an ti' nten nu nduun ña'an kwi'ya 'in ne', ti ykwi' ti ne' lo ska kunan;

24 ndla ndsaa ti ña'an kwi'ya ne' 'in ne', lo'o bra wa ndyaa ne', bra ti kjlyaa ti' ne' sa ña'an ña'an ne' bra kan'.

25 Taya' Ndiose 'in nchga nten nu chañi kunan cha' su'we nu nchkwi' Ni lo'oan, cha' kanun ni' kasiya 'ñaan; kan' lka cha' nu taya' 'ñaan cha' ka tyi'in su'we tiyeen. Si su'we ti ku'nian lo chalyuu, si ku'nian nchga tñan nu ndu'u Ni 'ñaan nchga tsan nu ti tyi'ian lo chalyuu, su'we 'a ka 'ñaan bra kan'. Si'i nan nnan tian cha' kan', lo'o kan' kjlyaa tian' ran chun' ndi'in la.

²⁶ Ja chan ndiya chin' ta'a wan nu xke' ti' cha' kti 'a ngi'ni ne', ti ykwi' ti ne'. Cha' kwiñi ti ngi'ni ne' ngwaña'an, si ja nduwe ti' ne' sa ña'an chkwi' ne' lo'o nten; ti ykwi' ti ne' nñi lyo'o ne' 'in ne' cha' kti ne' bra kan'.

²⁷ Bra nu tyukwi ti tiyea siya' ti ku'nian cha' kti 'in Ndiose Stian, lo'o si'i tukwa cha' nsu'wi tiyea, nde ndiya cha' kti nu nchka la ti' Ndiose Stian cha' ku'nian bra kan'. Ndi'in cha' tayaan' 'in nu xuwe ti'i, kwi' ngwaña'an ndi'in cha' tayaan' 'in nu kuna'an nu nganun ska ti, bra nu ndijin 'a ne' nu ti'í lo chalyuu; ti kwi' ti cha', ja su'we sten yu'wian lo'o ya ña'an ti cha' kuxi nu nsu'wi lo chalyuu.

2

Ska ti biya' ku'nian cha' su'we lo'o nchga nten nu ndijyan se'en ndi'ian

¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesucristo, ti kwi' X'naan nu ndi'in se'en nu su'we 'a ña'an ni' kwan, ja su'we si ska ña'an nka tiye wan ña'an wan 'in ska nten; su'wa ndi'in cha' ku'ni wan lo'o nchga nten, kan' nu su'we la.

² Ja chan kan tyun lo nten se'en ndyo' ti'in wan, ni siya nu kuliya' nu nsu'wi kwii' oro ya', kwi' su'we 'a ña'an ste' ne', ni siya nu ti'í nu msun 'a ste' ne'.

³ Ja su'we si lye 'a ku'ni tnun wan 'in ska nten nu nchku' te' nu wjñun 'a. Ja su'we chkwi' wan lo'o ska nu kuliya' kan': "Tyukwaa chin' lo yka xlya su'we re, yu kula", lo'o ti kwi' bra chkwi' wan cha' re lo'o ska nu ti'i: "Nde kwa ti tyuun. O ta tyukwaa chin', ni siya lyuu ti kwa."

⁴ Ndukwi wan ki'ya bra kan', cha' ska ña'an nka tiye wan ña'an wan 'in skaa nten, kwi' ngwaña'an kuxi ti nka tiye wan ña'an wan 'in xka nten bra kan'.

⁵ 'Wan ta'aän nu ndiya 'a tiän' 'wan, ki'ya wan kwenta sa ña'an lka cha' re, cha' wa ngulo suwi Ndiose 'in nten nu ti'i cha' ka xñi su'we ne' cha' 'in Ndiose, cha' ta Ni ska chalyuu su'we 'in ne' kan' bra kan', ti kwi' chalyuu kwi nu ndukwin Ni cha' kaja 'in nten nu su'we 'a nka tiye ña'an 'in Ndiose. Ni siya ti'i 'a nten kan' lo chalyuu, kuliya' 'a ne' tloo Ndiose.

⁶ Ja su'we ngi'ni wan, cha' nda wan cha' wjyu'u 'in nu ti'i. Ngi'ni tnun wan 'in nu kuliya' kan', lo'o ti kwi' nu kuliya' lka nu ti'í ti' 'wan, ti kwi' nu kuliya' lka nu ndya'an lo'o 'wan tloo ne' wsiya.

⁷ Ti kwi' ne' kan' lka nu nchkwí' 'a cha' kuxi 'in Jesús, ti kwi' Ni nu su'we 'a nsu'wi tiye'an 'in Ni.

⁸ Su'we 'a si chañi cha' ndukwa wan tñan nu ngulo Ndiose ti kulo, ti kwi' cha' nu ndukwa lo kityi kula re: “Ndi'in cha' chka t'nán ti' wan 'in ta'a nten wan, sa ña'an lka si chka t'nán ti' wan 'wan, ti ykwi' ti wan” ndukwin kityi.

⁹ Bra nu ska ña'an ngi'ni wan lo'o ska nten, kuxi ngi'ni wan lo'o bra kan', ndi'in ki'ya 'wan tloo Ndiose bra kan'; ngwaña'an ndyo'o cha' nu ndukwa lo kityi kula kan'.

¹⁰ Nten nu ndukwa nchga tñan nu ngulo Ndiose 'ñaan, Lo'o kan' nsu'wi ni siya ska ti cha' kuxi nu ngi'ni ne' kan', ska ti biya' ndukwi ne' ki'ya, sa ña'an lka si ja ndukwa ne' siya' ti nchga tñan nu wa ngulo Ni 'ñaan.

¹¹ Ndiose lka nu wa ykwi' ta'a tyukwaa cha' nu

ndukwa re: “Ja tyi'in cha' 'wan lo'o kwilyo'o xka nten” ndukwin Ni; kwi' ngwaña'an ykwi' Ni: “Ja kujwi wan 'in ta'a nten wan” ndukwin Ni. Si kujwi wan 'in ta'a nten wan ni, ndi'in ki'ya 'wan sikwa, ni siya ja ya tyi'in cha' 'wan lo'o kwilyo'o xka nten; ska ti biya' wa ngulaa ya' wan cha' nu wa ykwi' Ndiose lo'oan bra kan'.

¹² Wa ytsa' Jesús 'ñaan ska cha' su'we nu kanun ni' kasiya 'ñaan, cha' taya' Ni 'ñaan cha' su'we ti ka tiyeen. Ndi'in cha' chkwian' cha' su'we, kwi' ngwaña'an ndi'in cha' ku'nian cha' su'we bra nu ti ndi'ian lo chalyuu, cha' wa tiya ti tsan nu ku'ni biya' Ni 'in nchga nten chalyuu.

¹³ Lo'o kan' si ja ngwa t'nan tian' 'in ta'a ntean, ja ka chka t'nan ti' Ni 'ñaan bra nu ku'ni biya' Ni 'ñaan; nten nu chka t'nan ti' 'in ta'a nten, kan' lka nu su'we la ka cha' 'in bra nu ku'ni biya' Ni 'in nten chalyuu.

Ndiya tñan su'we cha' ku'nian xa wa ytean cha' 'in Ndiose

¹⁴ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, bra nu ja ngi'nian cha' su'we nu taya' 'in ta'a ntean, ja ka chkwian' cha' ndi'in cha' 'ñaan lo'o Jesús. Ja xlyaa Ni kulaa Ni 'ñaan ngwaña'an.

¹⁵ Ja chan ndiya ne' ta'a ndyo' ti'in wan nu lyiji 'a ste' ne', nu lyiji 'a nan ku ne', ni siya yu ki'yu, ni siya ne' kuna'an.

¹⁶ Si chkwii' wan cha' re lo'o ne' kan': “Ndiose taya' 'wan” nchkwin wan 'in ne'. “Ku' wan ste' wan, cha' ka tsun ti' wan, ku su'we wan tyaja” nchkwin wan 'in ne', lo'o ja nda wan nan nu lyiji 'in ne' kan' bra kan', ¿ta su'we xke' ti' wan cha'

chkwi' wan ngwaña'an lo'o ne' a? Ja su'we chkwi' wan ngwaña'an;

17 wa mjlyaa ti' wan cha' 'in Ndiose si chkwi' wan ngwaña'an; ja ka chkwian' lo'o nten cha' wa ytean cha' 'in Ndiose, si ja lo'o ku'nian cha' su'we nu taya' 'in ta'a ntean.

18 Ja chan chkwi' ska nten lo'oŋn: “Su'we 'a cha' 'wan cha' msñi wan cha' 'in Ndiose. Na' ni, nxke' tian' cha' ya' la cha' 'in Ndiose ni siya ku'niñ tiñn cha' su'we lo'o nten, ni siya ja tsa'a ña'an lye tiñn'” nchkwin yu. Su'we sikwa. Nde lka cha' nu chkwiiñ' lo'o yu kan' bra kan': “Katsa' wan 'ñañn sikwa si chañi cha' wa msñi wan cha' 'in Ndiose, ni siya su'we ti ngi'ni wan lo'o nten; lo'o na' ni, bra nu ña'an wan 'ñañn cha' ngi'niñn cha' su'we lo'o nten, bra kan' ka biya' ti' wan cha' chañi cha' msñiñn cha' 'in Ndiose” chkwiiñ' lo'o yu kan'.

19 Wa ndyaa ña'an ti' wan cha' ska ti Ndiose nsu'wi chalyuu. Su'we 'a, lo'o nchga kwi'in xa'an ndyaa ña'an ti' ran cha' kan'; kwi' ngwaña'an, lye 'a nchkwan kwi'in xa'an kan', cha' ngitsen 'a ran 'in Ndiose.

20 Ndi'in cha' ka biya' ti' wan, cha' ja chañi cha' msñian cha' 'in Ndiose si ja ku'nian cha' su'we nu taya' 'in ta'a ntean.

21 Nde ña'an ngwa biya' ti' Ndiose cha' ngwa su'we kasiya 'in Abraham nu ngwa s'ni, ayman kula 'ñaan ni. Na'an Ni cha' mslyaa yu kula mda yu sñi' ykwi' yu, nu lka Isaac kan', cha' ka yu ska lomstan.

22 Wa y'ni Abraham ska tñan sikwa. Chun' tñan nu y'ni yu kula kan' ngwa biya' ti' Ndiose cha' wa ynan yu cha' nu ykwi' Ni lo'o yu; ndyaa ña'an 'a

ti' yu kula cha' kan', kan' cha' mslyaa yu ku'ni yu tñan kan'.

²³ Kan' lka cha' nu ndukwa lo kityi kula se'en nchkwi' re: “Msñi Abraham cha' 'in Ndiose, kan' cha' ykwi' Ni cha' 'in Abraham cha' ngwa yu ska nten nu luwi 'a kasiya 'in.” Ta'a su'we nsu'wi Ndiose ngwa Abraham bra kan', ndukwin kityi.

²⁴ Ngwaña'an ka biya' ti' wan sikwa, cha' xlyaa Ndiose tukwa cha' nu nchkwi' nten nu ngi'ni cha' su'we, si'i cha' nchkwi' ti ne' cha' ndyaa ña'an ti' ne' 'in Ni.

²⁵ Kwi' ngwaña'an msñi Ni cha' nu ykwi' nu kuna'an tsa'a ti' nu ngwa naan Rahab; mdukwa Ni cha' nu ykwi' nu kuna'an kan', sa ña'an si ngwa nu kuna'an kan' ska nten nu su'we, cha' su'we 'a tñan y'ni ne' tloo Ndiose. Wa mda Rahab se'en mdi'in tukwa nu ki'yu ne' Israel nu mnan ti yaa na'an kichen tyi nu kuna'an; bra kan' ngwa'u nu kuna'an xka tuwiin 'in yu se'en tyaa su'we ti yu kan', cha' xnan yu 'in yu xa'an bra kan'.

²⁶ Kwi' ngwaña'an nan ni, si chkwian' cha' wa ytean cha' 'in Ndiose, lo'o ja ngi'nian cha' su'we nu tayaan' 'in ta'a ntean, bra kan' lkaan sa ña'an lka nten nu wa ndyaa kasiya 'in cha' wa ngujwi ne'.

3

Ku'nian kwenta tu'waan cha' ja chkwian' cha' kuxi

¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, ja su'we si tyun 'a wan nchka ti' wan kwa'u wan 'in ta'a nten wan; ya' la si chin' ti nan kaan mstru cha' kwa'uan cha' 'in Ndiose 'in ta'aan. Wa jlyo ti' wan cha' lye 'a ña'an kwi'ya ne' 'ñaan nu lkaan mstru, kan' cha'

ndla 'a chkwi' ne' 'ñaan si chen ña'an tyo'o tñan nu ngi'nian xa wa ngwa'uan 'in ta'aan.

² Chañi lka cha' nchgaan ndiya ya' ndyo'o tsaa cha' tu'waan bra nu nchkwian' lo'o ta'a ntean; ja tukwin ndiya nu ja ya tyo'o tsaa cha' tu'wa siya' ti, bra nu nchkwi' yu lo'o ta'a nten yu. Si ndiya nten nu su'we ngi'ni kwenta tu'wa ne' cha' ja chkwi' 'a ne' ska cha' kuxi tyukwi ti tiye ne' siya' ti. Ja chan ka ku'ni ne' kwenta ña'aan ne' ska ti ne', si ngwaña'an. Tukwi 'a cha' ku'nian kwenta 'ñaan, ti ykwiin' tian, cha' ja chkwi' 'aan cha' kuxi.

³ Nde ña'an ngi'nian lo'o ska kwiyu. Nsu'waan chkwan tu tu'wa i', cha' bra kan' ka kuloan tñan 'in i', cha' tsaa lo'oan 'in i' la se'en nchka tian' cha' tsaan.

⁴ Xka ña'an ngi'ni nten nu ndlya' ska yka na'an. Nten nu nka ndloo 'in yka na'an, bra nu kala' yu ska ya' xuwe nu ndukwa tu se'en yka na'an kan', ka 'in yu tsaa lo'o yu 'in ran la se'en nchka ti' yu cha' tsaa yu lo'o. Ni siya tnun 'a yka na'an kan', ni siya lye 'a nskwa kwi'in nu ndya'an lo'o 'in ran, ka 'in yu tsaa lo'o yu 'in ran la se'en nchka ti' yu tsaa yu.

⁵ Kwi' ngwaña'an lka ska cha' nu nchkwian'. Nxke' tian' cha' lyu' ti ltsean' nu nsu'wi tu tu'waan. Lo'o ka'an 'a cha' tnun nchkwian' lo'o ran, ndiya ya'. Tukwi 'a cha' ku'nian kwan tu'waan, cha' ja chkwian' cha' kuxi ngwaña'an. Ti kwi' ti cha', ka'an 'a cha' kuxi ka ku'ni ska cha' nu chkwian'; sa ña'an lka cha' chin' ti kii' kunanjo'o cha' xñi kii' 'in kixin' tnun, lo'o ka'an 'a kixin' nskin bra kan',

⁶ ngwaña'an lka ska cha' nu chkwian'; si'ya cha' kan' ka tyisnan xka chalyuu nu kuxi 'a 'ñaan, xa wa

yten cha' kuxi kan' ni' kasiya 'ñaan. Tyisnan kanen cha' kuxi kan' tyukwi ña'aan bra kan'. Lo'o ska cha' nu chkwiin' tian, tyisnan skwen tikeän' bra kan'; lo'o kii' kan' ni, nde lo jwlyaa siya' ti ndyo'o ran ndijyan nganen ran nchga se'en ndi'ian.

⁷ Nchka 'in nten chalyuu ku'ni msu 'in nchga lo 'ni tlá, ni siya 'ni nu nda'an kiya' ti, ni siya 'ni nu ndyukwi kwan, ni siya 'ni nu nsuwe' ni' lyuu, ni siya 'ni nu nsu'wi lo tujo'o. Ngi'ni msu nten 'in nchga lo 'ni kan'.

⁸ Lo'o ska cha' nu nchkwian' ni, ja ka 'ñaan ku'ni msuan 'in ran, cha' ja chkwiin' 'aan cha' kuxi lo'o nten. Kuxi 'a tu'waan; ja nchka 'ñaan ku'nian kwenta tu'waan, ti ykwiin' tian. Ña'an ti' tyi'a tlá nu nsu'wi tu'wa kunan, ngwa ña'an lka tu'waan, cha' nsu'wi 'a cha' kuxi nu nchkwian'.

⁹ Tukwa lo cha' nchkwian': su'we nchkwian' lo'o Ndiose Stian bra nu ngi'niin tnuan 'in Ni cha' lka Ni X'naan; chun' ndi'in la ndaan ki'ya 'in ta'a ntean xa nu nchkwian' lo'o ne', ni siya wa ngwiñan Ni 'ñaan ta'aan nu lkaan nten chalyuu cha' kaan sa ña'an lka ykwi' Ni.

¹⁰ Ti kwi' tu tu'waan ndyo'o nchga cha' nu nchkwian', ni siya cha' su'we nu nchkwian' lo'o Ndiose, ni siya cha' kuxi nu nchkwian' lo'o ta'a ntean. 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, ja su'we cha' ka ngwaña'an.

¹¹ Ja ndukwa tyi'a su'we ska ni' chku tiyu su'wa ti lo'o tyi'a xee'.

¹² Kwi' ngwaña'an lka lo'o yka nu ndyo'o nan xi kuan; ja ka tyo'o nstin lo yka kisu, ti kwi' ti cha', ja ka tyo'o kisu lo yka ju'wa; ja ka xtiyaa' ran. Kwi' ngwaña'an, ja kaja tyi'a nu su'we ndi'yu se'en

ndukwa tyi'a xee'.

Bra nu chañi cha' su'we 'a nchka biya' tian' ska cha'

¹³ Bra nu xke' ti' wan cha' su'we 'a nchka 'wan nchkwi' wan, cha' su'we 'a nnan wan ska cha' nu nchkwi' nten lo'o wan, bra kan' xkwi' su'we ti ku'ni wan bra nu ndi'in wan lo chalyuu, cha' ka ki'ya xka ta nten kwenta 'wan cha' nten su'we lka wan. Ja ka'an 'a cha' tnun xu'wi tiye wan ña'an wan 'in nten cha' nchka 'a 'wan ngwaña'an, su'we ti chkwi' wan lo'o ne'.

¹⁴ Ja ka chkwi' nten 'wan cha' nten su'we lka wan si liye' ti' wan, si kuxi 'a nda'an cha' tiye wan ña'an wan 'in nten, si xkwi' tñan 'wan, ti ykwi' ti wan, nka tiye wan; nan nñi lyo'o wan 'in ta'a nten wan si ngwaña'an ngi'ni wan, lo'o nsu'wa nchkun' wan cha' nu ñi nu wa nda Ndiose cha' kan lo chalyuu, cha' ngwaña'an siye' 'a ngi'ni wan.

¹⁵ Si'i nde se'en ndi'in Ndiose ndyo'o cha' kuxi nu nchkwi' wan, ska cha' kuxi nu nsu'wi lo chalyuu re lka cha' kan'; ska cha' nu wa ytsa' ykwi' kune' xa'an 'wan lka cha' nu nchkwi' wan bra kan'.

¹⁶ Bra nu liye' tian' 'in ta'a ntean, bra nu xkwi' tñan 'ñaan ti ykwiin' tian nka tiyeen, ja ka su'wa cha' 'ñaan lo'o ta'a ntean bra kan'; nchga lo cha' kuxi ka ku'nian bra kan'.

¹⁷ Nchga cha' nu nda Ndiose 'ñaan cha' chkwian' lo'o nten, xkwi' cha' su'we lka kan'; ja mxtiyaa' cha' su'we kan' lo'o cha' kuxi, ja ngi'ni ran cha' xuan lo'o ta'a ntean. Xkwi' cha' su'we nda Ni cha' chkwian' lo'o nten, cha' xkwi' cha' su'we ku'nian lo'o ne' bra kan'. Kwi' ngwaña'an, xa wa ynaan cha' kan', ndi'in cha' chka t'nan tian' 'in nten, cha'

ku'nian cha' su'we nu tayaan' 'in nten; ska ti cha' nu ñi chkwian' lo'o nten, ja chkwian' tukwa cha' lo'o ne'.

¹⁸ Su'we 'a ngi'ni nten nu ja nda'an naan cha' wsuun lo'o ta'a nten, nten nu su'we 'a nka tiye nchkwi' lo'o ta'a nten. Chun' ndi'in la tyo'o tukwa ka'an la cha' su'we nu nchka ti' Ndiose cha' ka lo chalyuu bra kan', chun' cha' su'we nu nda'an cha' tiye ne' kan'.

4

Ja ku'nian ska ti cha' lo'o nten kuxi nu nsu'wi chalyuu

¹ ¿Ni cha' lka lye 'a nxuun wan lo'o ta'a wan? ¿Ni cha' lka liye 'a na'an ti'í wan 'in ta'a nten wan? ¿Ni cha' lka lye 'a nxitukwi ti' wan 'in ska nan nu nsu'wi 'in ta'a nten wan? Ja nchka 'wan tyi'in tiin ti wan lo'o ta'a wan, chun' nu ndiya 'a ti' wan nchga lo cha' kuxi.

² Si nsu'wi ska cha' nu ndiya 'a ti' wan, lo'o ja ndiya chabiya' cha' kaja cha' kan' 'wan, bra kan' ndujwi wan 'in nten nu ndiya nan 'in, cha' ngwaña'an kaja cha' kan' 'wan, nchka ti' wan. Kwi' ngwaña'an, si nxitukwi 'a ti' wan ska nan nu ja nchka kaja 'wan, bra kan' chkwí' wan cha' ti' 'in nu ndi'ya loo nan kan', nxuun wan lo'o yu kan' bra kan'. Kan' cha' ja ndyiji nan nu nchka ti' wan kaja 'wan, chun' ja njñan wan ran 'in Ndiose kulo ndukwa la;

³ ni siya njñan wan ska cha' 'in Ndiose, cha' kuxi 'a tiye wan, kan' cha' ja ndyiji cha' kan' 'wan bra kan'. Sa kan' ti cha' re nda'an cha' tiye wan. Nchka ti' wan kaja 'wan nchga cha' nu kala' ti'

wan, ti ykwi' ti wan, lo'o ja su'we cha' ngi'ni wan ngwaña'an.

⁴ ¡Wa ngulaa ya' wan 'in Ndiose, wa ndi'in cha' 'wan lo'o ska cha' nu kuxi 'a, si ngwaña'an ngi'ni wan! ¿Ja nchka biya' ti' wan cha' nu nxuan lo'o Ndiose si xkwi' cha' 'ñaan, ti ykwiin' tian, nda'an cha' tiyeaan a? Nan nxuan lo'o Ndiose, si ku'nian ska ti cha' lo'o cha' kuxi nu nsu'wi lo chalyuu.

⁵ Ndukwa cha' re lo kityi 'in Ndiose, lo'o si'i cha' laja ti lka ran: “Tyi'i Ndiose nu mda Ni cha' kanun ni' kasiya 'ñaan, lye 'a nka tiye Ni ña'an Ni 'ñaan; lo'o bra ti ku'ni xlyaa Ni 'ñaan, si ndiya ska cha' kuxi 'ñaan.” Ngwaña'an ndukwin kityi.

⁶ Tlyu la siya' ti cha' su'we nu ngi'ni Ndiose lo'oan, cha' ndaya' Ni 'ñaan. Kwi' ngwaña'an ndukwa xka cha' lo kityi 'in Ndiose: “Ja ska nan ta Ndiose 'in nten nu xkwi' nchka ti' tyijin lyo 'in ta'a nten; lo'o ka'an 'a cha' su'we ku'ni Ni lo'o nten nu su'we ti ndi'in lo chalyuu, nu ja ngi'ni siye' lo'o xka ta nten” ndukwin kityi kan'.

⁷ Tukwa wan cha' 'in Ndiose sikwa. Xuun ta'a wan lo'o kune' xa'an, lo'o kan' xnan nu kuxi kan', tyo'o cha' kuxi kan' se'en ndi'in wan bra kan'.

⁸ Su'we la xñi wan cha' 'in Ndiose, lo'o tukwa Ni cha' nchkwi' wan bra kan'. Si ndi'in 'a ki'ya 'wan, ndi'in cha' kulaa ya' wan 'in nchga cha' kuxi nu ndi'in cha' 'wan lo'o; kwi' ngwaña'an, ku'ni tyii wan 'in nchga cha' kwiñi nu nsu'wi ni' kasiya 'wan.

⁹ Ndi'in cha' ka xi'in ti' wan si'ya nu ka'an 'a cha' kuxi nu nsu'wi ni' kasiya 'wan; kan' cha' ni, lye xi'ya wan, lye kunan wan si'ya cha' kuxi kan'. Kunan wan ni, ni siya mdi'in styi 'a wan nu ngwa

xkan' ti; ka xi'in 'a ti' wan ni, ni siya su'we 'a ngwa tiye wan nu ngwa xkan'.

¹⁰ Ka jyu'u ti' wan 'wan tloo Ndiose sikwa, si'ya ki'ya nu ndi'in 'wan, lo'o chun' ndi'in la ta Ni ska se'en nu su'we la se'en tyi'in wan nde se'en ndi'in Ni.

Ja chkwian' cha' ti'í 'in ta'a ntean

¹¹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Krixtu, ja chkwí' wan cha' ti'í 'in ta'a nten wan. Bra nu chkwian' kuxi 'in ta'aan, bra nu xtyaan ki'ya 'in ne', nan nchkwian' cha' kuxi 'in nchga cha' nu wa ykwi' Ndiose Stian lo'o nten ti kulo; nan nsu'wa nchkuan' 'in cha' kan'. Ngwaña'an ndyo'o cha' si chkwian' cha' ti'í 'in ta'a ntean. Bra nu ja ndukwaan tñan nu wa ngulo Ndiose 'in nten ti kulo, bra nu nchkwian' kuxi 'in cha' kan', nan nsu'wa nchkuan' 'in cha' nu wa ykwi' Ni lo'oan; ngwaña'an ndyo'o cha' bra kan'.

¹² Lo'o Ndiose ni, ska ti Ndiose ngulo tñan kan' 'in nten ti kulo; kwi' ska ti Ndiose ku'ni biya' 'in nchga nten lo'o cha' kan' nde loo la. Ska ti Ndiose nchka 'in Ni kulaa Ni 'in nten, xa nu ku'ni tyii Ni ki'ya nu ndi'in 'in ne'; kwi' ngwaña'an, Ndiose lka nu nchka ku'ni tyii 'in nten siya' ti, xa nu nchka ti' ti Ni ku'ni Ni. Ja su'wa wan lo'o Ndiose, kan' cha' ja nsu'wi chabiya' 'wan cha' ku'ni biya' wan 'in ta'a nten wan.

Ja chkwian' ka'an 'a cha' tnun lo'o ta'a ntean

¹³ Ndi'in cha' chkwíin' ska cha' lo'o wan, cha' ndiya wan nu nchkwí' wan cha' re: “La tyaa, la wcha, tsaa ba kichen tijyu' kan'” ndukwin wan. “La kan' kanun ba tyukwi ska yijan, cha' ka'an 'a kanan ku'ni ba la kan'” ndukwin wan.

¹⁴ Ja ska cha' jlyo ti' wan siya' ti sa ña'an chalyuu nu kaja 'wan la tyaa la wcha la. Chalyuu se'en ndi'ian ni, sa ña'an lka ska koo ngaten nu sa ndijin ti ndyo'o tukwa, ngwaña'an lka chalyuu re; sa bra ti ndukwi koo ngaten, kwi' ngwaña'an bra ti ndijin yu'wi ran ndyaa ran.

¹⁵ Su'we la si chkwi' wan cha' re lo'o nten: “Nde ti tyi'in ba” nchkwin wan, “nde tñan ku'ni ba; ku'ni ba tñan kan', ska ti si ta Ndiose chabiya' ku'ni ba ngwaña'an” nchkwin wan.

¹⁶ Lo'o si'i ngwaña'an nchkwi' wan ni, cha' siye' 'a wan nchkwi' wan lo'o ta'a nten wan. Nchga ya' nu chkwi' wan cha' siye' ngwaña'an, cha' kuxi lka cha' kan'.

¹⁷ Kan' ndi'in ki'ya 'wan, cha' ja mslyaa wan ku'ni wan cha' su'we nu ngulo Ndiose tñan 'wan cha' ku'ni wan.

5

Ska cha' nu nchkwi' Santiago lo'o yu kuliya'

¹ Lo'o ni, jkunan su'we wan ska cha' nu chkwiin' lo'o wan, 'wan yu kuliya'! Su'we la si xi'ya wan ni, kwi' kunaan wan ni, cha' 'in cha' ti'i nu ndi'in cha' tyukwa wan chun' ndi'in la,

² cha' wa mdyii cha' kuliya' 'wan ngwa ti ña'an. Wa mdyii mnu'un nchga te' wjñun 'wan, cha' wa yku kwisun' 'in ran.

³ Kwi' ngwaña'an, wa msñi kwiya' chun' nchga chkwan oro 'wan, nchga chkwan plata 'wan. Bra nu ña'an nten sa ña'an nchka 'in yu'wa 'wan, bra kan' ka biya' ti' ne' cha' kwi' ngwaña'an wa tyii ti cha' 'in ta'a kuliya' wan; sa ña'an nu mnu'un chkwan oro lo'o chkwan plata nu nsu'wi wan,

ngwaña'an wa skin ji ti wan lo kii', tyii cha' 'wan bra kan'. Ka'an 'a cha' su'we wa ndyukwan wan nu ngwa s'ni, cha' kunanjo'o 'wan lo chalyuu, lo'o bra ti tyii nchga nan nu nsu'wi chalyuu.

⁴ Ja nda wan siya' msu nu ngi'ni tñan 'wan, kan' cha' ni, kunan su'we wan chin' ki'ya nu njñan msu kan' 'wan; nde se'en ndi'in Ndiose nu nka X'nan nchga chalyuu, sa la kwa wa ynan Ni cha' nu nchkwi' nten nu wa y'ni kwa 'wan.

⁵ Xkwi' su'we 'a se'en ndi'in wan lo chalyuu; mdi'in wan ña'an ti' kuta taan, cha' xkwi' nda'an naan wan nchga cha' su'we nu kala' ti' wan lo'o. Lo'o ni, wa ndla ti tiya tsan nu kaja wan, cha' bra kan' ku'ni biya' Ndiose 'wan.

⁶ Bra nu ti ndi'in wan lo chalyuu nxya wan ki'ya 'in yu ti'i nu ja ska cha' kuxi y'ni; ndujwi wan 'in ne', ni siya ja ndyiji ña'an lyaa ne', ti ykwi' ti ne'.

Chan taloan tyi'in taan cha' xkwen Ni ska cha' su'we nu wa mjñaan 'in Ni

⁷ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, chan talo wan cha' ndi'in ta wan 'in X'naan, sa ña'an bra kan Ni lo chalyuu xiya'. Ña'an ti' jyan nu yta ska nten, ndi'in ta 'a ne' sa ña'an bra tyo'o tya loo ran, kwi' nu ndloo 'a 'in ne' cha' kaja 'in ne'; ndi'in ta ne' sa ña'an bra ki'ya tyoo, ni siya tyoo nu ki'ya ndla la, ni siya tyoo nu ki'ya chun' ndi'in la.

⁸ Kwi' ngwaña'an 'wan ni, ndi'in cha' talo wan chan; ku'ni ngula tiye wan, cha' ja kulaa ya' wan 'in Ndiose, cha' wa ndla ti kan X'naan lo chalyuu xiya'.

⁹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Ndiose, ja chkwi' wan cha' ti'í 'in ta'a nten wan, cha' ja xtya Ni ki'ya 'wan

bra kan'. Wa tiyan ti Wse nu nka ndloo nde se'en ndi'ian.

¹⁰ 'Wan ne' ta'aan, tyu'wi ti' wan sa ña'an ngwa 'in ayman kula 'wan nu ykwi' lo'o nten chabiya' 'in Ndiose nu ngwa s'ni; chan ndalo ayman kan', ni siya lye 'a mdijin ne' nu ti'í.

¹¹ Ndukwian cha' su'we 'a ngwa tiye ayman kan', cha' wa mdalo 'a ne' bra nu mda nten nu ti'í 'in ne' bra kan'. Wa ynan wan sa ña'an ngwa cha' chan 'a mdalo ayman Job, xa nu ka'an 'a cha' kuxi ndyukwa yu. Lo'o xa wa mdyii cha' kan', ndya Ni nchga cha' su'we 'in yu kula kan' xiya'. Kwi' ngwaña'an, xkwi' nchka t'nan 'a ti' Ni 'ñaan, xkwi' su'we 'a nka tiye Ni ña'an Ni 'ñaan.

¹² 'Wan ta'a msñian cha' 'in Ndiose, nde ndiya ska tñan nu ja su'we ku'nian siya' ti. Ja si'ya wan 'in Ndiose si ja chkwi' wan ska cha' nu ñi bra nu chkwi' wan lo'o xka nten; ja chkwi' wan “Chabiya' 'in Ndiose nu ndi'in se'en tlyu ni' kwan”. Kwi' ngwaña'an, ja chkwi' wan “Chabiya' 'in ndiose nu nsu'wi lo chalyuu”. Ja kulo naan wan ska nan siya' ti, cha' skan' ska cha' 'wan lo'o nten. Sa kan' ti cha' chkwi' wan lo'o nten: “Ku'niin” nchkwin wan, si ka ku'ni wan tñan kan'; kwi' ngwaña'an “Ja ku'niin” nchkwin wan, si ja ka ku'ni wan tñan kan'. Ja kaja ña'an xtya Ndiose ki'ya 'wan bra kan'.

¹³ Bra nu lye 'a ndijin ska wan nu ti'í, chun' msñi wan cha' 'in Jesús, su'we si chkwi' wan lo'o Ndiose bra kan'. Lo'o ngwaña'an, si ndiya ska wan nu su'we 'a nka tiye, su'we 'a si kula tu'wa wan ska kantu 'in Ndiose bra kan'.

¹⁴ Bra nu nskwa ska ta'a wan ti'í, bra kan' su'we xi'ya naan wan 'in ne' kula ta'a msñi wan cha' 'in

Ndiose, cha' kan ne' ku'ni ne' jo'ó 'in nu ti'í kan'. Lo'o kan' jñan ne' kan' cha' tlyu ti' 'in Ndiose, cha' ku'ni Ni cha' chkaa nu ti'í kan'; lo'o bra kan' slu ne' sete rmiyu chun' yu ti'í kan' chabiya' 'in X'naan.

¹⁵ Chkaa nu ti'í kan' bra kan', cha' nu ndyaa ña'an ti' wan cha' nu wa ykwi' wan lo'o Ndiose. Ti ta Ni chalyuu 'in nu ti'í kan' xiya', kwi' ngwaña'an ku'ni Ni cha' tlyu ti' 'in yu nchga ki'ya nu ndukwi yu.

¹⁶ Kan' cha' sikwa, katsa' wan ki'ya 'wan 'in ta'a wan xa nu ndi'in ki'ya 'wan, jñan wan cha' tlyu ti' 'in ne' ta'a wan lo'o Ndiose, cha' ka su'we wan tyukwi ña'aan wan xiya'. Ka'an 'a tñan ka 'in ska nten nu luwi kasiya 'in lo'o Ndiose, bra nu jñan yu ska xu'we 'in Ni.

¹⁷ Nten chalyuu ti ngwa ayman Elías; sa ña'an nu lkaan nten chalyuu, ngwaña'an ngwa yu nten. Wa mdiya ska ya' nu t'nan 'a ykwi' yu lo'o Ndiose cha' ja ki'ya tyoo lo chalyuu kan'; lo'o kan' chun' snan yijan jlu'we ja ngwi'ya 'a tyoo bra kan'.

¹⁸ Bra nu ykwi' yu lo'o Ndiose xiya', bra kan' xiya' ngwi'ya tyoo su'we ti; lo'o kan' ngwa su'we nchga nan kwiñii 'in ne' bra kan'.

¹⁹ 'Wan ta'a msñian cha' 'in Jesús, bra nu ndiya ska ne' ta'a wan nu wa xi'in chun' ti yu nchga cha' su'we nu 'in Jesús, su'we 'a ka si ndiya ska wan nu ka chkwi' su'we wan lo'o yu, cha' xñi yu cha' 'in Ndiose xiya'.

²⁰ Si ndiya ska wan nu ka chkwi' lo'o ta'a nten yu cha' ja ku'ni 'a ne' cha' kuxi, cha' ka kwa'u wan cha' 'in Ndiose 'in ne' kan' xiya', su'we 'a tñan ku'ni yu bra kan'; ka kulaa yu 'in ne' kan' bra kan', cha' ja kana' kasiya 'in ne'. Kwi' ngwaña'an, kaja ña'an

nu ku'ni Ndiose cha' tlyu ti' 'in ne' cha' 'in nchga
ki'ya nu ndi'in 'in ne' kan'.

**Cha' su'we nu nchkwi' cha' 'in Jesucristo nu
nka x'naan
New Testament in Chatino, Western Highland
(MX:ctp:Chatino, Western Highland)**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Western Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Zona Alta Occidental [ctp], Mexico

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Western Highland

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
de5120df-8f34-5747-88ef-b19cf963f07d